

У ХАРКОВІ ОПАЛЮВАЛЬНИЙ СЕЗОН БУДЕ ЗАВЕРШЕНО, ЯК ТІЛЬКИ НАСТАНЕ СТАБІЛЬНЕ ПОТЕПЛІННЯ, НАГОЛОСИВ ХАРКІВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ГОЛОВА ІГОР ТЕРЕХОВ:

— Міська влада та комунальні служби відслідковують температурні зміни, щоб вчасно завершити опалювальний сезон.

Попри нещодавні температурні рекорди, в Харкові знову простежується похолодання.

Ми ввели на котельнях дискретний режим роботи, тому, коли надворі теплішає, подача тепла в оселі харків'ян зменшується. У такий спосіб нам вдається значно економити газ і підтримувати комфортну температуру у помешканнях.

Цей опалювальний сезон став най-

важчим за всі роки війни. 25 грудня російський агресор випустив по Харкову 400 ракет, 13 з яких потрапили до об'єктів критичної інфраструктури, були розтрощені котельні і ТЕЦ.

Однак ми впоралися з викликами, змогли утримати ситуацію під контролем. І я ще раз хочу висловити величезну подяку працівникам КП «Харківські теплові мережі», які цієї зими оперативно реагували на ворожі атаки. Незважаючи на масштабні обстріли, нам вдалося забезпечити стабільну роботу системи теплопостачання міста.

ЗАВЕРШЕННЯ ОПАЛЮВАЛЬНОГО СЕЗОНУ: ЩОЙНО ДОЗВОЛЯТЬ ПОГОДНІ УМОВИ

АГРЕСОР РОБИТЬ УСЕ, ЩОБ НЕ ДОПУСТИТИ ПРИПИНЕННЯ ВОГНЮ

ПРЕЗИДЕНТ ВОЛОДИМИР ЗЕЛЕНСЬКИЙ ВЗЯВ УЧАСТЬ В ОНЛАЙН-ЗУСТРІЧІ ЛІДЕРІВ КРАЇН ЩОДО ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ. БУЛИ ПРИСУТНІ КЕРІВНИКИ І ПРЕДСТАВНИКИ ДЕРЖАВ, ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА НАТО. СПІВГОЛОВАМИ САМІТУ ВИСТУПИЛИ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ КІР СТАРМЕР І ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ ЕММАНЮЕЛЬ МАКРОН.

Президент України зазначив, що 11 березня прозвучала пропозиція США про повне безумовне 30-денне припинення вогню. За цей час можна було б обговорити всі аспекти справжнього миру. Але росія робить усе, щоб цього не допустити, поширює брехню про складність припинення вогню і ситуацію на полі бою.

— Це війна росії — понад три роки повномасштабних бойових дій і руйнувань. Щоб зупинити це, потрібен активний тиск, а не просто переговори — тиск на росію. По-

трібні рішучі заходи, щоб зробити хоча б перші кроки до припинення війни. До них належать санкції — санкції проти росії треба не лише зберігати, але й постійно посилювати, — наголосив Володимир Зеленський.

Президент також закликав партнерів сформуванню чіткої позиції щодо гарантій безпеки, продовжити роботу над розміщенням контингентів і визначити зобов'язання щодо того, як це працюватиме, а також прискорити й збільшити оборонне виробництво та посилити протиповітряну оборону в Україні та Європі.

— Дуже поганий сигнал — прислухатися до думки росіян щодо контингенту. Контингент має бути розміщений на українській землі. Це гарантія безпеки для України

і для Європи. Якщо путін хоче ввести якийсь іноземний контингент на територію росії, це його справа. Але це не його справа — вирішувати щось про безпеку України та Європи, — зазначив Глава держави.

БУТИ ПОРУЧ — ВЖЕ ДОПОМОГА

ХАРКІВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ГОЛОВА ІГОР ТЕРЕХОВ ЗУСТРІВСЯ З ГЕНЕРАЛЬНИМ НАСТОЯТЕЛЕМ КОНГРЕГАЦІЇ МІСІЇ ТА ЗГРОМАДЖЕННЯ ДОЧОК МИЛОСЕРДЯ ТОМАЖЕМ МАВРІЧЕМ.

Сторони обговорили гуманітарні виклики та можливість підтримки внутрішньо переміщених осіб і постраждалих від війни жителів міста.

Зустріч підкреслює важливість співпраці міста та релігійних громад, особливо в умовах війни, бо йдеться передусім про взаємодопомогу і єдність у складні часи, вважає очільник міста:

— Сьогодні 160 тисяч харків'ян залишилися без даху над головою. 160 тисяч! Ви розумієте, що це таке? Як з ними бути? А ще у місті зараз живуть 206 тисяч вимушених переселенців, які опинилися зовсім без нічого: ні домівок, ні речей, навіть документів. Жаллива трагедія. Кожна доля — трагедія, яка залишиться з людиною на все життя.

Тому для усіх дуже важлива підтримка як з боку держави, так і від релігійних та громадських організацій. Нам потрібні міжнародна допомога та досвід реабілітації, адже виклики, з якими ми зіткнулися, — вкрай складні.

Ігор Терехов висловив сподівання на продовження співпраці з релігійними організаціями і гуманітарними місіями для забезпечення соціального захисту постраждалих харків'ян та ВПО. Також міський голова відзначив вагомий внесок Римо-Католицької Церкви у підтримку харків'ян під час воєнних дій. Згадав, як на початку повномасштабної російської агресії церковні громади надавали людям притулок і забезпечували їх їжею.

Своєю чергою Томаж Мавріч запевнив, що його церква завжди готова підтримати містян не тільки Словом Божим, а й конкретними справами.

Тож сторони обмінялися думками щодо подальшої співпраці та узгодили напрями взаємодії для надання допомоги людям, які потребують соціальної підтримки.

НОВА СИСТЕМА ОПОВІЩЕННЯ СКОРОТИЛА КІЛЬКІСТЬ ТРИВОГ

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНА СИСТЕМА ОПОВІЩЕННЯ ПРО ЗАГРОЗИ З БОКУ РФ ЗНАЧНО СКОРОТИЛА ТРИВАЛІСТЬ ПОВІТРЯНИХ ТРИВОГ У ХАРКОВІ.

Система почала працювати 22 лютого, і за цей період тривога в місті тривала на 40 годин менше, ніж у Харківській області, розповів міський голова Ігор Терехов:

— Для Харкова цей проєкт має дуже важливе значення. Тепер довше працюють банки, державні установи. За статистикою, міські ЦНАПи функціонують на 30% довше.

Мер також зазначив, що системи оповіщення в Харкові автономні, не залежать від загального енергопостачання,

і встановлене там сучасне обладнання працюватиме навіть під час блекаутів.

ПЕРЕДУВАТИ МАЮТЬ НАДІЙНІ БЕЗПЕКОВІ ГАРАНТІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Керівник Офісу Президента України Андрій Єрмак провів онлайн-переговори з радниками з питань національної безпеки і дипломатичними радниками глав держав та урядів Данії, Естонії, Ісландії, Латвії, Литви, Норвегії, Фінляндії, Швеції. Участь у розмові також узяв заступник очільника Офісу Глави держави Ігор Жовква.

Андрій Єрмак поінформував іноземних колег про підсумки переговорів делегації України та США з питань відновлення справедливого й сталого миру в Україні, які відбулися 11 березня в Джидді (Саудівська Аравія).

Сторони привітали сильну спільну заяву за результатами цієї зустрічі й скоординували подальші спільні кроки з метою посилення позицій України й наближення справедливого миру в нашій державі.

Керівник Офісу Президента підкреслив незмінну позицію України стосовно того, що європейські партнери мають бути залучені до мирного процесу, та відзначив вагому роль країн Північної Європи та Балтії в ньому.

— Будь-яким переговорам щодо встановлення справедливого миру в Україні мають передувати надійні безпекові гарантії для України. Це є засадою довготривалого миру в Європі та вагомим елементом стримування збройної агресії проти незалежної держави. Дякую всім вашим країнам за вагому допомогу, передусім військову. Розраховуємо на її розширення з метою зміцнення України та нашої колективної європейської безпеки, — наголосив Андрій Єрмак.

ФУНДАМЕНТ ХАРКОВА

У ХАРКОВІ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПОБУТОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ. СВЯТКОВІ ЗАХОДИ ПРОЙШЛИ В УСІХ РАЙОНАХ МІСТА, А ТАКОЖ НА ЗАГАЛЬНОМІСЬКОМУ РІВНІ.

Із професійним святом працівників комунальних служб привітав Харківський міський голова Ігор Терехов і наголосив на важливості їхньої праці для стабільного функціонування міста:

— Для нас це особливе свято, бо ми вшановуємо тих, хто є фундаментом Харкова. Завдяки вам наше місто сьогодні живе. Є водопостачання, тепло, світло. Наше місто чисте. Дякую вам, кожному, хто попри все працює. Бачу вас на всіх прильотах і розумію, з якою самовідданістю ви працюєте! Впевнений, що цього року в наш дім прийде довгоочікуваний і, головне, довготривалий мир. І ми разом нарешті відбудуємо наше місто.

Під час заходу мер вручив грамоти і цінні подарунки кращим працівникам комунальних служб, які забезпечують комфорт у повсякденному житті харків'ян.

Ірина Семененко, начальниця дільниці Салтівського району філії КП «Харківблагаустрій»:

— Ми — велика комунальна родина, яка разом працює у нелегкі часи. Робимо усе, щоб наш Харків був квітучим і найкращим містом у країні. Вважаю, що робота комунальних служб вкрай важлива, адже ми працюємо для

містян, які кожен день також роблять усе від них залежне, щоб Харків жив та процвітав.

Катерина Савож, інженерка КП «Харківспецбуд»:

— Ми працюємо у важких умовах заради комфортного життя оточення. І готові й надалі плідно виконувати свої обов'язки, тільки б Харків відбудовувався і у ньому знов вирвало життя.

Геннадій Жученко, заступник начальника управління комунального господарства Адміністрації Холодногірського району:

— Комунальники завжди тримають руку на пульсі, завжди готові виїхати на прильоти, розбирати завали, допомагати. Це люди, які працюють без вихідних, 24 на 7,

і завдяки ним наше місто живе, воно охайне, красиве. Я дуже гордий, що працюю у цій сфері і докладаю своїх зусиль, бажаю, вмінь, працю в усе це.

Сергій Шеховцов, начальник дільниці Індустріального району управління з технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем КП «Харківводоканал»:

— Основна мета нашої праці — щоб харків'яни були завжди з водою і могли користуватися системою водовідведення. Мені до вподоби, коли харків'яни задоволені нашою роботою і дякують працівникам.

Дар'я Панасенко, головна спеціалістка управління комунального господарства Адміністрації Індустріального району:

— Кожен день ми розглядаємо звернення громадян, спілкуємося з мешканцями, намагаємося зрозуміти їх потреби. Ми маємо чути кожного і дуже оперативно реагувати на усі їхні прохання.

ПОПРИ РУЙНУВАННЯ, ЖИТИ БУДЕ

ЖИТЛОВА ТРИПОВЕРХІВКА В ОСНОВ'ЯНСЬКОМУ РАЙОНІ ХАРКОВА ЗАЗНАЛА РАКЕТНОГО УДАРУ У ЖОВТНІ 2023 РОКУ.

Співробітниця Департаменту з благоустрою, відбудови та реконструкції ХМР **Ольга Куриленко** повідомила, що внаслідок вибуху будинок зазнав значних пошкоджень:

— Були зруйновані зовнішні стіни, перегородки, плити перекриття, балкони, покрівля, скління. Фактично повністю був зруйнований один із під'їздів.

— плити перекриття обвалилися з третього по перший поверх.

— Зараз активно ведуться відновлювальні роботи. Уже відновили несучі стіни, залили плити наново. Триває відновлення балконів, — розповів виконроб будівельної організації **Максим Лимаренко**. — У подальшому заплановане відновлення майже 1200 м² покрівлі. Зробимо внутрішнє оздоблення, відремонтуємо фасад та вхідні групи. Роботи багато, але ми працюємо швидко і якісно.

ГРАНТИ НА РОЗВИТОК БІЗНЕСУ

ЧЕСЬКА ГУМАНІТАРНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛЮДИНА В БІДІ» ЗА ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ШВЕЙЦАРІЇ НАДАВАТИМЕ ГРАНТИ ДЛЯ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ ТА МАЛОГО БІЗНЕСУ В МЕЖАХ ПРОЄКТУ «ВІДНОВА».

До участі запрошуються жителі Харкова, Чугуєва, Рогані, Златополя та Берестина.

Грантову підтримку можуть отримати:

— фізичні особи, які мають фінансові труднощі та потребують навчання чи перекваліфікації;

— люди, які планують започаткувати власну справу;

— малий бізнес, що працевлаштовує вразливі категорії населення.

Заявки приймаються до 31 березня 2025 року.

Відбір учасників проходитиме у два етапи: попередній

розгляд заявок і співбесіда. Пріоритет надаватиметься тим, хто раніше не отримував грантової допомоги.

Детальні умови та форма заявки — за посиланням <https://ukraine.peopleinneed.net/ua>

ЩОБ ПОЧУВАЛИ СЕБЕ ЯК УДОМА

МІСЬКА ВЛАДА ВИКОРИСТОВУЄ ВСІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УСПІШНОГО ІНТЕГРУВАННЯ В ГРОМАДУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, РОЗПОВІВ В ЕФІРІ НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕЛЕМАРАФОНУ МІСЬКИЙ ГОЛОВА ІГОР ТЕРЕХОВ.

Зараз у Харкові перебуває близько 206 тис. переселенців з Донецької, Луганської, Херсонської, Запорізької областей та деокупованих територій.

— Ці люди потребують особливої уваги. Так, вони залишатимуться в Харкові, тому завдання міської влади — працевлаштувати їх, записати дітей до школи, до-

помогти оформити чи відновити документи, які були знищені, надати якісне медичне обслуговування. Крім того, ми почали видавати «Картки харків'янина» для ВПО і сподіваємося нарощувати ці темпи. Ми робимо все можливе, щоб вони почувалися як удома, — підкреслив мер.

З ЛЮБОВ'Ю ДЛЯ НАШИХ ОБОРОНЦІВ

У ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ ЦЕНТРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ САЛТІВСЬКОГО РАЙОНУ ДЕПАРТАМЕНТУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ХМР ДАВНО ПРАЦЮЄ ГУРТOK «ЧАРІВНИЙ КЛУБОЧOK». ЛЮДИ, ЗАХОПЛЕНІ ТВОРЧІСТЮ, ВІДКРИТІ ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ, ПРИХОДЯТЬ, ЩОБ СТВОРИТИ ПОДАРУНКИ ВЛАСНОРУЧ.

Атмосфера в групі доброзичлива, наповнена спокоєм та умиротворенням. Окрім рукоділля, тут пані спілкуються, діляться досвідом, враженнями, отримують зворотний зв'язок, відчувають єднання, тепло та розуміння.

Учасники гуртка «Чарівний клубочок» достатньо довгий час працювали над виготовленням капців, які передали у шпиталь для наших захисників. Капці, виготовлені власноруч, на вигляд дуже гарні, різнокольорові, зроблені з любов'ю. Жіночки робили їх із вдячністю нашим захисникам, сподіваючись привнести комфорт та затишок у життя воїнів.

— Поки наші захисники боронять рідну землю, ми створюємо надійний тил. З любов'ю в серці йдемо до перемоги. Разом ми сила, разом ми — незламні! — зазначили в Терцентрі.

МИСЛИВЦІ ЗА ДРОНАМИ

МОБІЛЬНІ ВОГНЕВІ ГРУПИ (МВГ) — НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СИСТЕМИ ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ. ГОЛОВНА ЇХНЯ ПЕРЕВАГА — ШВИДКІСТЬ РОЗГОРТАННЯ, ГНУЧКІСТЬ І ПОСТІЙНА БОЙОВА ГОТОВНІСТЬ.

Бійців прозвали мисливцями за дронами, бо вони вдень і вночі борються з ворожими безпілотниками, які залітають на Харківщину.

Командир одного з відділень Володимир Хлівний проішов довгий бойовий шлях. Вправний кулеметник розповідає, що тепер також полює на БпЛА, що несуть біду мирним жителям України:

— Воював на передовій, після поранення мене визнали обмежено придатним, але на цьому служба не закінчилася, отримав направлення на переведення у цей підрозділ.

Харківщина — один з найважчих напрямків. І мисливці за дронами в складі повітряних сил «Схід» мужньо виконують свої військові обов'язки — захищають повітряний простір над містом. Особливість роботи мобільних вогневих груп на Харківському напрямку полягає в близькості розташування до території противника, і його тактиці, пояснює командир відділення:

— Передусім треба враховувати, що відстань від пусків ворожих безпілотників до Харкова дуже коротка. За цей час нам потрібно зробити певні розрахунки щодо швидкості, азимуту, висоти, і тільки після цього можна стріляти по супротивнику. На сьогодні особисто нашим МВГ було знешкоджено більше п'яти повітряних противників. Це і шахеди, і один розвідник, а якщо взяти взагалі наш батальйон, як мені відомо, на цей час було знешкоджено більше двохсот ворожих цілей.

Багато це чи мало? Багато, бо якщо ці цифри переводити в людські життя, то це тисячі врятованих життів жителів Харківщини.

У цих вояків немає вихідних, а інколи і декількох годин для перепочинку чи сну. Повітряна тривога може тривати від вечора і до ранку. На запитання, що найскладніше в роботі мисливців, бійці кажуть: «Вистежити ворога». Бути мисливцем за дронами — не така вже й легка професія. Вона потребує гострого розуму, витримки, влучності, сили волі, мужності і, звісно ж, підготовки і володіння спеціальними навичками.

— Перед тим, як прийти на службу до МВГ, військово-службовці проходять певну підготовку, залагодження. Під час навчання ми тренуємося на віртуальних цілях, крім

цього вивчаємо, як правильно користуватися картами, компасом, вивчаємо мінну справу тощо.

До речі, і міська влада, і соціально відповідальний бізнес постійно підтримують наших захисників. Вони передають, зокрема силам протиповітряної оборони, військово обладнання, автівки тощо. До прикладу, на початку лютого Харківський міський голова Ігор Терехов взяв участь у передачі автомобілів, засобів РЕБ, палива та дронів військовим:

— Дякую бізнесу, який долучився до цієї місії на моє прохання! Дякую силам ППО за ефективну роботу!

ГОЛОВНЕ, ЩОБ БУЛО ЦІКАВО ЖИТИ

МАЙЖЕ ДВА РОКИ В ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ ЦЕНТРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОСНОВ'ЯНСЬКОГО РАЙОНУ ДЕПАРТАМЕНТУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ХМР В МЕЖАХ НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ ТРЕТЬОГО ВІКУ ПРОХОДЯТЬ УРОКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.

А викладає її така ж відвідувачка центру Ольга Третяк. Нестримна жага до життя, до корисної діяльності, каже вона, і стала поштовхом до того, що пані Ольга сьогодні ділиться своїми знаннями з тими, кому ця наука цікава:

— Я не викладачка, я аматорка. Мені просто подобається ця мова. Вивчала її у школі, в інституті, закінчила курси англійської мови. Але я не вчителька. Викладаю на громадських засадах, так би мовити. Мої слухачі — мої друзі. Вони, попри свій поважний вік, наполегливо опановують нові знання, хто швидше, хтось повільніше. Виконуємо домашні завдання, розмовляємо англійською, читаємо книжки. Їм дуже подобається, і мені подобається передавати мої знання друзям.

Лідія Федорівна у свої 79 років старанно вчить іноземну мову і демонструє непогані результати. Впевнена, що вже сьогодні здатна підтримати розмову з іноземцями, якщо ті завітають до її рідного Харкова.

Зможе відповісти на прості запитання закордонних гостей і Віра Іванівна. 70-річна жінка зізнається, що навіть у школі не відвідувала уроки з таким завзяттям і цікавістю, як зараз. Знайомі часто її питають, навіщо ота англійська, на що вона, маючи відмінне почуття гумору, відповідає: «На тому світі буду англійською розмовляти. От і все».

Лідія Павлівна — найстарша учениця цієї групи. Жінка переконана, що її 85 років не є перешкодою для вивчення улюбленого предмету і опанування нової справи:

— У школі англійську мову я вчила, і мені дуже подобалося. В мене була четвірка тоді. Так склалося життя, що

одразу після школи пішла працювати. А тепер є час та натхнення. І взагалі мені у нашому терцентрі дуже подобається. Наразі я живу сама, тож багато часу перебуваю саме тут. Ми тут і вишиваємо, і малюємо, і вчимося, і про спорт не забуваємо, і свята зустрічаємо. За цікавою справою і час веселіше спливає.

ПРО КАРАЗІНСЬКИЙ НЕ ЗАБУЛИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА УВІЙШОВ ДО НОВОГО ВИДАННЯ ПРЕДМЕТНИХ РЕЙТИНГІВ QS WORLD UNIVERSITY RANKINGS BY SUBJECT 2025, ПОВІДОМИЛА ПРЕССЛУЖБА УНІВЕРСИТЕТУ.

Загалом до рейтингів потрапили понад 1700 закладів вищої освіти з усього світу, яких оцінювали за 55 предметами в 5 широких предметних галузях.

Каразинський університет увійшов до трьох предметних рейтингів: «Фізика», «Економіка» та «Комп'ютерні науки», причому до рейтингу з економіки виш включено вперше.

За напрямом «Фізика» університет посідає 501–550 позицію в глобальному масштабі, за напрямом «Економіка» — 551–700 позицію, а за напрямом «Комп'ютерні науки» — позицію 701–750.

НА ЩО УКРАЇНЦІ ВИТРАЧАЮТЬСЯ НАЙБІЛЬШЕ

В УКРАЇНІ ПРИСКОРИЛАСЯ СПОЖИВЧА ІНФЛЯЦІЯ. ЧЕРЕЗ ЦЕ ЗРОСЛИ ВИТРАТИ НА ТОВАРИ ЩОДЕННОГО ВЖИТКУ, СВІДЧАТЬ ДАНІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ СТАТИСТИКИ.

Найбільшу частку доходів громадяни витрачають на продукти та безалкогольні напої — 40%. Водночас на м'ясо та м'ясопродукти виділяють 9,6% свого бюджету. Ще менше купують молоко, сир та яйця — 5,7%, овочі — 2,8%, хліб — 2,7%, риба та продукти з риби — 2,5%.

На алкоголь витрачається 4,0%, а на сигарети — 3,9%.

На оплату житла, комунальні послуги, електроенергію, газ та інші види палива припадає 9,8% витрат.

Не менше українці витрачаються і на утримання свого транспорту — 9,6% та охорону здоров'я — 9,4%.

На предмети домашнього вжитку, побутову техніку та поточне утримання житла йде 4,6% від бюджету, різні товари та послуги — 4,3%, відпочинок і культура — 3,7%, зв'язок — 3,0%, ресторани та готелі — 2,8%. Найменше коштів українці готові витратити на освіту — лише 1,3%.

КАБМІН ГАРАНТУЄ

В УКРАЇНІ СТАТУЄ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ ПРОЄКТ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧИТЬ МОЖЛИВІСТЬ БЕЗПЛАТНОГО ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ ВЕТЕРАНІВ І ЗАГИБЛИХ ВОЇНІВ. ВІДПОВІДНЕ РІШЕННЯ УХВАЛИВ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ.

Як повідомив представник уряду у Верховній Раді Тарас Мельничук, ініціатива Міністерства у справах ветеранів передбачає запровадження державної підтримки на навчання для окремих категорій дітей, чий батьки захищали незалежність і територіальну цілісність України. Проєкт діятиме протягом півтора року, а його реалізація регламентується спеціальним порядком.

Державна допомога поширюється на дітей, які належать до таких категорій:

- ◆ члени сімей загиблих захисників України;
- ◆ особи з інвалідністю внаслідок війни;
- ◆ діти учасників бойових дій;
- ◆ діти зниклих безвісти військовослужбовців;
- ◆ діти осіб, яких незаконно позбавили волі;
- ◆ діти постраждалих учасників Революції Гідності.

Запровадження цієї ініціативи спрямоване на підтримку родин військових і гарантування доступу їхніх дітей до якісної освіти.

БУЛО-БУЛО, АЛЕ ТАКОГО ЩЕ НЕ БУЛО

15 БЕРЕЗНЯ У НЕМИШЛЯНСЬКОМУ РАЙОНІ ХАРКОВА 39-РІЧНИЙ ЧОЛОВІК ЗАЛІЗ У ТРУБУ ДІАМЕТРОМ 400 ММ НА ПОКИНУТІЙ НАСОСНОЇ СТАНЦІ І НЕ ЗМІГ З НЕЇ САМОСТІЙНО ВИБРАТИСЯ.

Щоб врятувати людину з пастки, на місце пригоди прибули 6 відділень ДСНС, а також спеціалізовані служби Харківської міськради. Рятувальна операція тривала майже 5 годин. Зрештою потерпілого з переохолодженням та саднами шпиталізували.

У поліції повідомили, що коли чоловік побачив на вулиці поліцейських, почав від них тікати й заліз у трубу. Чому втік, не пояснив. До речі, наркотиків при ньому не знайшли.

Директор Департаменту з надзвичайних ситуацій ХМР

Богдан Гладких розповів «Суспільному» про перебіг операції з порятунку:

— Людина потрапила до старої закритої зливної труби. Проповз, попередньо, метрів 12 і застряг. Людині подали кисень за допомогою пожежних рукавів, потім її зачепили спецзасобами й потроху підтягували. Якщо б не вдалося витягти таким чином, паралельно розкопували трубу з іншого боку, дійшли б до потрібного відтинку, і людину з неї виризали. Отака нестандартна ситуація. Чесно кажучи, говорять, що за стільки років служби в усіх таке вперше.

ДО 22-ї І ДОСИТЬ!

ТІКТОК ПРЕДСТАВЛЯЄ НОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ, ЯКИЙ ДОПОМОЖЕ ІМ ЗАСПОКОЇТИСЯ ПЕРЕД СНОМ І ВІДЙТИ ВІД СТРИЧКИ ЗАСТОСУНКУ.

Wind Down автоматично вмикається, якщо користувач молодше 16 років перебуває в застосунку після 22:00, стрічка переривається повноекранним режимом і звучить заспокійлива музика.

У соцмережі також з'явилися нові інструменти батьківського контролю, зокрема функція Time Away, яка дозволяє батькам блокувати підлітків у TikTok у певний час, наприклад, під час сімейних обідів, навчання в школі, вночі або під час канікул. Оновлення, що є частиною інструментів TikTok Family Pairing, які дозволяють

батькам пов'язувати свої акаунти з акаунтами своїх дітей і контролювати їх використання, також додає дорослим більшої видимості в мережі своєї дитини.

За словами глобального керівника TikTok з питань інформаційно-просвітницької роботи, партнерства, довіри та безпеки Вала Річі, інструменти Family Pairing мають на меті досягти правильного балансу між наданням підліткам незалежності та можливістю батьків контролювати їх.

ВАМ ПРИБУТОК ЧИ КОМФОРТ?

НАГОЛОС Є ВАЖЛИВИМ ЕЛЕМЕНТОМ У МОВЛЕННІ, ОСКІЛЬКИ ВІН МОЖЕ ЗМІНЮВАТИ ЗНАЧЕННЯ СЛІВ.

Одним із прикладів є слово «вигода», де зміна наголосу кардинально змінює його значення.

Коли наголос падає на перший склад, «вигода» означає прибуток, користь або перевагу. Наприклад, у фразі «економічна вигода» або «спільна вигода» йдеться про вигоду у вигляді матеріальних чи фінансових переваг. Такий наголос передає позитивний результат чи вигоду від певної діяльності.

Натомість якщо наголос ставиться на другий склад і звучить як «вигода», то слово набуває іншого значення — зручності та комфорту. Це може стосуватися умов життя чи побуту, де «вигода» означає комфорт, що створюється завдяки наявності певних умов або зручностей, наприклад: «квартира з усіма вигодами».

ДОБРОВОЛЕЦЬ, ЗАХИСНИК, КОМУНАЛЬНИК

ДО ВІЙНИ ОЛЕКСАНДР ЧЕРЕПОВ ПРАЦЮВАВ СЛЮСАРЕМ У КП «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» ДЕПАРТАМЕНТУ З ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА ХМР. АЛЕ ОДИН ЛЮТНЕВИЙ СВІТАНОК 2022 РОКУ ЗМІНИВ ЙОГО СТАЛЕ ЖИТТЯ.

Чоловік зрозумів: стояти осторонь не зможе. Добровільно прийшов до обласної адміністрації, записався в оборонці Харкова — і з того моменту почалася його нова реальність:

— Їздив на крані-маніпуляторі, вивозив із заводу «їжаки», бетонні загородження. А потім запропонували вступити до добровольчого батальйону «Хартія», тепер це 13-та бригада у складі НГУ. Пішов. І почалося...

Рішення взяти до рук зброю Олександр ухвалив миттєво. «Просто повірив у себе та і все» — згадує чоловік. Так із слюсаря він перекваліфікувався на мінометника і провів на фронті майже рік. Воював у найгарячіших точках —

спочатку захищав Харків, потім були виснажливі бої у Луганській області. Однак на запитання про найважчий час Олександр відповідає не задумуючись і одним словом — Бахмут, до якого захисник прибув просто на Новий рік, 31 грудня. І атмосфера там була геть не святковою. Серед пекельних вуличних боїв та безкінечних ворожих штурмів чоловік протримався понад місяць, аж поки під рашистським обстрілом не отримав серйозну травму голови, як наслідок — втратив око. Далі — безкінечні лікарні та місяці реабілітації:

— Важко було сприйняти реальність, якою вона є. На фронті було все просто, є наказ і вперед. А у цивільному житті спочатку важко було знаходити спільну мову. Але звик, пристосувався. Все ж зміни є, війна показала, де справжні друзі, де зовсім не друзі.

Після лікування Олександр вирішив звільнитися, адже повернутися до роботи слюсарем вже не міг за станом здоров'я. Однак підприємство запропонувало альтернативу.

Тепер чоловік продовжує працювати в тому ж місці, але вже на іншій посаді:

— Мені зателефонували з відділу кадрів і запропонували перейти в охорону. Погодився. Адаптація на підприємстві пройшла легше, ніж очікував, завдяки підтримці колег та керівництва. Всі дуже добрі до мене, відчуваю, що потрібний, на мене чекали.

Тепер Олександр не на фронті, але все одно залишається захисником, бо стоїть на варті критичної інфраструктури Харкова. І навіть після всього, що пережив, не втрачає віри в людей, у свою справу і в те, що одного дня до його міста прийде мир.

ЗА ВЛАСНИМ БАЖАННЯМ

ГОЛОВНИЙ СПЕЦІАЛІСТ ВІДДІЛКУ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ НАВИЧОК УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ДЕПАРТАМЕНТУ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ХМР АНТОН СТОРОЖИК МАВ, ЯК І УСІ, СТАЛІ ПЛАНИ НА МАЙБУТНЄ.

та бездоганної дисципліни, бо одна помилка може коштувати життя.

Та навіть у таких важких умовах на війні Антон зустрів людей, які допомагали долати виклики і стали другою сім'єю. З розповіді Антона:

— Мені дуже пощастило з моїми офіцерами. У мене золоті дядьки були. Не було в них оцієї «совковщини». Справедливо, по-чесному до всіх ставилися, навчали, розповідали, пояснювали. Не менш надійні були й побратими. Завжди відчував їхню підтримку. Навіть зараз я з хлопцями спілкуюся, теж підтримую, дізнаюся, може щось їм потрібно. Іноді можу сам до них прийти побачитися.

На фронті Антон провів понад два роки, які не минули безслідно для здоров'я. Через погіршення свого стану чоловік був вимушений залишити службу. Це рішення виявилось важким, але іншого виходу не було. Уже понад півроку Антон не на лінії вогню, хоча сліди, що залишила війна, не помітити неможливо. Два роки у війську загартовують.

— Став більш принциповим, дисциплінованим. Зараз я десять разів обдумаю, проаналізую, перш ніж щось зробити. Повернувся на свою роботу, став до справ. Робота цікава, дає можливість у чомусь себе розвивати, у чомусь шукати, у чомусь проявляти. Колектив чудовий, підтримка залізна. Така, як від моїх побратимів на фронті. Але я ще не зовсім адаптувався. Є флешбеки. А іноді оце сиджу я в офісі і думаю: зараз хлопці оте і оте роблять... — згадує Антон.

Сьогодні його фронт — цифровий. Антон навчає людей похилого віку користуватися смартфонами, допомагає їм відкривати світ сучасних технологій, також наголошує:

— Зараз Харківська міська рада впроваджує пілотний проект «Цифрова грамотність: смартфон з нуля». Ми навчаємо стареньких, як користуватися смартфонами.

Допомагати людям, розвивати місто, бути корисним — це його місія сьогодні. І хоч у руках тепер не зброя, а смартфон, боротьба триває. Бо війна — це не лише окопи, а й відбудова, розвиток і віра в майбутнє.

Він працював у міській раді, розвивав цифрові технології, впроваджував нові проекти. Але вранці 24 лютого усе змінилося. Коли ракети вдарили по українських містах, а ворог перейшов кордон, Антон відчув: його місце не в офісі. Вже за кілька днів він залишив свій кабінет і пішов до військкомату. Без повістки, без примусу — за власним бажанням.

— Мені було важко дивитися на те, що робили з моєю країною. У середині все кипіло від люті. За день-два після початку прийшов у військкомат, думав, що потраплю в територіальну оборону чи в роту охорони. Але мені сказали, що там місць нема і направили до війська. Ну, добре. Хоча можливості відмовитися у мене були: довічна третя група інвалідності, дозвіл на виїзд за кордон. Проте не став цього робити. Ухвалив тверде без жодних вагань рішення йти воювати, будь де, — розповів Антон.

Найбільше лякала не сама небезпека, говорить Антон, а суцільна невідомість і питання «А що ж далі?», відповіді на яке не міг дати ніхто. Та це не зупинило чоловіка, адже, як каже він сам, страх відступає, коли знаєш, за що борешся. Тим більше було розуміння, що таке субординація, що є командири, є накази, які потрібно виконувати.

У квітні Антон прибув на фронт. Його розподілили до 91-го окремого Охтирського полку оперативного забезпечення. Там колишній посадовець став сапером. Розмінування, замінування і не лише — саме в цьому полягала основна робота, яка потребує залізних нервів, витримки

КОНТУЗІЯ: У ЧОМУ НЕБЕЗПЕКА І ЯК НАДАТИ ДОПОМОГУ

ПІД ЧАС ВІЙНИ СКЛАДНО НАЗВАТИ ТОЧНУ ЦИФРУ ЦИВІЛЬНИХ ТА ВІЙСЬКОВИХ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ КОНТУЗІЇ, ЗОКРЕМА ЧЕРЕЗ ТЕ, ЩО ЦЯ ТРАВМА БІЛЬШОЮ МІРОЮ СТОСУЄТЬСЯ УРАЖЕННЯ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ, ЯКЕ НЕ ЗАВЖДИ ОДРАЗУ ДІАГНОСТУЮТЬ. ЯК ВИЯВИТИ ЇЇ ОЗНАКИ, НАДАТИ ПЕРШУ ДОПОМОГУ І ЧОМУ НАВІТЬ НЕЗНАЧНІ НА ПЕРШИЙ ПОГЛЯД УРАЖЕННЯ МОЖУТЬ МАТИ СЕРЙОЗНІ НАСЛІДКИ В МАЙБУТНЬОМУ.

► ЩО ТАКЕ КОНТУЗІЯ

Контузія може з'явитися від ударної хвилі як наслідок вибуху або удару людини об воду чи землю. Відбувається струс чи забій головного мозку, розрив барабанної перетинки, легень або інших внутрішніх органів. Залежно від тяжкості ураження медики виділяють три ступені контузії:

- ◆ легка — заїкання, тремтіння або поколювання кінцівок, погіршення слуху;
- ◆ середньої тяжкості — відсутня реакція зіниць на світло, повна глухота, частковий параліч кінцівок;
- ◆ важка — людина втрачає свідомість, має переривчасте дихання, судоми чи мимовільні рухи кінцівками, з її рота і вух може витікати кров.

Ризик розвитку тривалих симптомів контузії не пов'язаний зі ступенем тяжкості початкової травми. Навіть якщо здається, що травма несуттєва, ліпше звернутися по фахову медичну допомогу аби уникнути можливих ускладнень у майбутньому. До них належать порушення пам'яті, концентрації, погіршення сприйняття інформації.

► ЯК РОЗПІЗНАТИ КОНТУЗІЮ

- Основні симптоми, що можуть свідчити про контузію:
- ◆ втрата свідомості, яка може тривати від кількох хвилин до годин;
  - ◆ сильний головний біль;

- ◆ прискорене серцебиття;
- ◆ нудота і блювота;
- ◆ втрата пам'яті;
- ◆ переломи кісток;
- ◆ ушкодження внутрішніх органів;
- ◆ будь-яка зміна психоемоційного стану після травми.

► ЯК ДОПОМОГТИ КОНТУЖЕНІЙ ЛЮДИНІ

1. Необхідно звільнити груди і комір людини від одягу, що стискає, і обережно перевернути на бік. При травмах голови можлива блювота або виділення слизу, крові чи спинномозкової рідини. Коли людина без свідомості лежить на боці, знижується ризик того, що вона захлидеться.
2. Якщо з носа чи вух витікала кров, їх треба обережно очистити від згустків. Коли кровотеча тривала, до вух і носа потерпілого варто вкласти кульки з вати.
3. Негайно повідомити медиків про контузію, або самостійно транспортувати потерпілого до найближчого медпункту на носилках у положенні лежачи на боці.

► ЩО КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО РОБИТИ

Давати пити або робити штучне дихання. Це пов'язано з тим, що у людини можуть бути розриви внутрішніх органів.

► ЧОМУ КОНТУЗІЯ МОЖЕ БУТИ НЕБЕЗПЕЧНОЮ В ТРИВАЛІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

Шкідливими є ураження головного мозку — після удару вибухової хвилі різні його частини рухаються з різною швидкістю. Це призводить до розривів відростків нейронів, які з'єднують між собою різні відділи мозку. Через деякий час пошкоджені нервові клітини гинуть.

У разі удару додатково може порушитися потік нейромедіаторів — молекул, за допомогою яких клітини мозку «спілкуються між собою». У неконтрольовано великих кількостях ці речовини є токсичними і призводять до так званого вторинного ушкодження нейронів. Як наслідок, в ураженій ділянці формується запалення і набряк, що додатково погіршує кровопостачання ураженого відділу мозку і сприяє додатковій загибелі нейронів.

Симптоми залежать від локалізації пошкодженої ділянки мозку і проявляються як втрата слуху чи зору, постійні головні болі, порушення психоемоційних процесів (апатія, дратівливість, підвищена збудливість тощо). Нервові клітини відновлюються дуже повільно, тож контужена людина відчуває наслідки ще довго після травми. Термінова допомога фахівців може зупинити подальше пошкодження головного чи спинного мозку.

НЕ ТАБЛЕТКАМИ ЄДИНИМИ

ХОЧ БАГАТО ХТО НЕ СПРИЙМАЄ ПРОСТУДУ ЯК СЕРЙОЗНУ ХВОРОБУ, ЛІКУВАТИ ЇЇ ВСЕ ОДНО ТРЕБА. У СКЛАДІ КОМПЛЕКСНОЇ ТЕРАПІЇ ЛІКАР МОЖЕ ПРИЗНАЧИТИ ФІТОПРЕПАРАТИ. ЗАВДЯКИ НЕВЕЛИКІЙ КІЛЬКОСТІ ПРОТИПОКАЗАНЬ ТА ПОБІЧНИХ ЕФЕКТІВ ЇХ РЕКОМЕНДУЮТЬ ЯК ДОРОСЛИМ, ТАК І ДІТЯМ.

За інформацією Департаменту охорони здоров'я ХМР, зростання захворюваності на гостру респіраторну вірусну інфекцію зумовлене циркуляцією вірусів грипу у 21 регіоні країни. Прогнозують, що до квітня вірус грипу переважатиме коронавірусну інфекцію. Водночас у Міністерстві охорони здоров'я повідомили, що така кількість захворілих притаманна середині епідсезону та не перевищує епідпорогу, розрахованого для України на 2024/2025 роки.

Фітопрепарати, що застосовуються під час застуди, мають такі властивості:

- ◆ противірусні та протимікробні (листя берези, трава материнки, плоди ялівцю, квітки ромашки);
- ◆ жарознижувальні (листя малини, квітки волошки, ісландський мох);
- ◆ відхаркувальні (корені оману, трави чебрецю і материнки, листя подорожника);
- ◆ імуностимулюючі (квітки липи, ромашки, корінь лопуха);
- ◆ потогінні (плоди і листя малини, квітки липи);
- ◆ полівітамінні (листя смородини, кропиви, плоди шипшини).

Правильно підібраний комплекс рослинних препаратів дозволяє швидше подолати застуду, відновити сили та повернутися до повноцінного життя.

► ЧЕБРЕЦЬ

Для профілактики та лікування застуди ефективний чебрець. Завдяки високому вмісту вітаміну С та заліза він покращує роботу імунної системи, підвищуючи реакцію

антитіл на інфекційні агенти. Поліфеноли зменшують кашель та заспокоюють дихальні шляхи, а тимол і карвакрол знижують рівень мікробів і токсинів в організмі.

Для приготування цілющого чаю з чебрецю 1 ч. л. сухої трави заливають склянкою окропу, настоюють 10–15 хвилин. Проціджують, додають лимон і мед за смаком. Вживають двічі на день — зранку та ввечері перед сном.

► ЛИСТЯ СМОРОДИНИ

Листя смородини є одним з основних компонентів різноманітних фітозборів, що призначаються при застуді. Це зумовлено великим вмістом вітаміну С та поліфенольних сполук. Смородиновий чай фахівці рекомендують вживати в період сезонних епідемій, щоб насичувати організм вітаміном С та підвищувати його захисні сили проти вірусів і бактерій. Також це відмінний засіб у комплексному лікуванні застуди, ГРВІ, грипу.

Чай та настої з листя смородини допомагають знизи-

ти температуру тіла, позбавляють від симптомів застуди, сприяють швидкому виведенню мокротиння з верхніх дихальних шляхів та очищенню горла від бактерій.

Для приготування протизастудного чаю 1 ч. л. листя смородини та 1 ч. л. листя малини заливають склянкою кип'ятку, настоюють 15–20 хвилин. Вживають по 3–4 склянки на добу.

► ШИПШИНА

Плоди шипшини містять велику кількість вітаміну С, каротин, кальцій, калій, марганець, мідь, залізо, фосфор, яблучну, лимонну кислоти, пектин, антиоксиданти та інші корисні елементи. Прийом засобів на основі шипшини зміцнює імунітет, допомагає справлятися з різними інфекційними та простудними захворюваннями. Також сприяє припиненню запальних процесів, що протікають в організмі, надає тонізуючу дію (підвищує працездатність, допомагає при фізичній перевтомі).

Для приготування настою з шипшини 3–4 ст. л. ягід засипають у термос, заливають 1 л окропу, залишають настоюватися на ніч. Вживають настій по одній склянці перед прийманням їжі. Якщо поставити такий напій у прохолодне місце, він зберігатиме корисні властивості протягом двох днів.

► ЛИПА

При респіраторних захворюваннях фахівці рекомендують вживати липовий чай. Біофлавоноїди, що містяться у липовому цвіті, зменшують запалення та затримують його поширення, а також прискорюють відновлення уражених тканин.

Відхаркувальний ефект квіток липи зумовлений наявністю в складі сапонінів і флавоноїдів, органічних кислот, зокрема високим вмістом аскорбінової кислоти. Активні компоненти забезпечують рослині антисептичну, жарознижувальну й потогінну дію.

Гороскоп на 18 березня

♈ Овен (21 березня — 20 квітня)
Сьогодні Овни матимуть продуктивну розмову, після якої можуть змінити свої плани в житті. До того ж отримують велику порцію мотивації і натхнення, щоб впевнено наблизитися до своїх цілей. Несподіваним шансом варто скористатися, якщо не хочете, аби мрії надалі залишалися лише мріями.

♉ Телець (21 квітня — 21 травня)
Час відпускати те, що не працює, і дати врешті-решт простір новому. Треба подбати про ментальне здоров'я, бо хороший день для медитації, йоги, дихальних практик і аналізу життя. Навідайте рідних. Можливо, їм потрібна ваша підтримка. Не відмовляйте у допомозі.

♊ Близнюки (22 травня — 21 червня)
Нарощуйте впевненість у собі, розвивайте сильні сторони і ніколи не здавайтеся. Пам'ятайте, що низька самооцінка лише шкодить, тут немає ніяких переваг. Життя любить сміливих!

♋ Рак (22 червня — 22 липня)
У вас є шанс отримати підвищення на роботі або зрости фінансово. Зірки рекомендують бути дуже уважними навіть до дрібниць. Є можливість проявити себе у професійній діяльності і зрости у кар'єрі. Час проявляти ініціативу.

♌ Лев (23 липня — 22 серпня)
Левам рекомендується слухати інтуїцію та не брати участі у конфліктах. Люди з'ясують стосунки і без вашої участі. Натомість збережете енергію і будете добре почуватися.

♍ Діва (23 серпня — 23 вересня)
Зараз найкраще приділити час домашнім справам. Перегляньте полиці у шафах, поприбирайте у помешканні, приготуйте щось смачне. Активність допоможе розвантажити розум і звільнитися від важких думок.

♎ Терези (24 вересня — 23 жовтня)
Представників цього зодіакального кола можуть чекати нові знайомства і цікаві зустрічі. І навіть якщо спокуса залишитися вдома буде високою, краще не ігнорувати спілкування, бо можете втратити корисні контакти.

♏ Скорпіон (24 жовтня — 22 листопада)
Скорпіонам варто бути пильними до інших людей. Вас можуть чекати несподівані підстави та плітки, тож будьте до цього готовими. Зберігайте спокій, щоб не сталося.

♐ Стрілець (23 листопада — 21 грудня)
Сприятливий день для саморозвитку. Почніть читати цікаву книгу, проходити навчальний курс або опанувати щось незнайоме. Знання засвоюватимуться легко і принесуть користь у майбутньому. До того ж новий досвід стане добрим уроком у професійній сфері.

♑ Козоріг (22 грудня — 20 січня)
Останнім часом ви могли мати труднощі з партнером чи партнеркою. Проаналізуйте свої стосунки. Можливо, були зроблені помилки з вашого боку, за які доведеться просити вибачення. Скоро з'явиться розуміння, чи можливо продовжувати ці стосунки, чи краще розійтися.

♒ Водолій (21 січня — 18 лютого)
Водоліям зараз треба уникати розмов з керівництвом, особливо щодо підвищення зарплатні. Бажаного ви не досягнете, лише погіршите своє становище у компанії. Почекайте до кращих часів. На любовному фронті зараз повна гармонія.

♓ Риби (19 лютого — 20 березня)
Щоб не дійти до емоційного виснаження, буде достатньо відпочити. Велика кількість роботи і рутинних справ може добряче виснажувати, тому важливо вчасно відновлюватися. Зверніть увагу на своє здоров'я, більше буйте на свіжому повітрі, робіть гімнастику, відвідайте тренажерний зал.

ВЕСНЯНІ ТУРБОТИ

ДЛЯ ГОРОДНИКІВ ТА САДІВНИКІВ ВЕСНА — ВКРАЙ ПЛІДНИЙ І НАСИЧЕНИЙ ЧАС. РОЗПОВІДАЄМО, ЩО МОЖНА САДИТИ У ВІДКРИТИЙ ҐРУНТ І ЯКИХ ПРАВИЛ НЕОБХІДНО ДОТРИМУВАТИСЯ.

У березні на ділянці можна висаджувати ранні культури, які не бояться нічних заморозків і дозрівають приблизно до кінця березня.

Петрушка і кріп. Пахучі види зелені досить невибагливі і ростуть майже в будь-якому ґрунті. Можна висаджувати, якщо температура кілька діб не падає нижче за 3 °С. Сіють кріп і петрушку в борозенки глибиною 3 см на відстані 10 см одне від одного.

Редиска. Насіння краще брати заздалегідь оброблене і знезаражене. Зробіть борозни глибиною 2 см на відстані 15 см, і посійте насіння. Якщо очікується мінусова температура, то посіви краще накрити плівкою до появи листя.

Морква. З середини березня можна висаджувати ранні сорти моркви. Рекомендується сіяти моркву на грядках, які раніше були удобрені перегноєм. Зробіть глибокі борозни на відстані 20 см і присипте золою. Посійте насіння моркви, щільно засипте ґрунтом і полийте.

Горох. Культуру можна висаджувати, коли температура кілька днів поспіль не падає нижче за 5–7 °С. На відстані 20 см одна від одної зробіть грядки глибиною 4 см. Сійте горох, щоб було 5 см між насінням.

Буряк. Ґрунт для посадки буряка має прогрітися до 10 °С. Зазвичай така температура повітря буває наприкінці березня. Перед посадкою насіння замочують на добу в термосі з теплою водою, а потім просушують.

Не забувайте регулярно поливати посіви, якщо немає дощів.

▶ ПЛОДОВІ ДЕРЕВА

Дерева можна висаджувати після того, як тривалий час немає низьких температур повітря. У ґрунті не має бути замерзлих грудочок. Простежте, щоб у саджанця не набрякли бруньки, інакше садити його вже буде пізно.

У березні можна висадити в саду:

- абрикоси;
- вишні та черешні;
- ранні сорти груші;
- сливи;
- персики;

яблуні;
малину.

Дерева садять однаково — викопують велику яму, поливають, висаджують саджанець і щільно закопують корінь. Ями для посадки можна удобрити перегноєм, але ні в якому разі не свіжим гноєм.

▶ КВІТИ

Клумбу взагалі починають формувати в квітні. Але є кілька стійких до морозів видів квітів, які можна висаджувати у відкритий ґрунт в березні:

геліотроп і лобелія — висаджуються ще в лютому, але якщо не встигли, то можна посіяти їх і в березні;
вербену — висаджують до 20-х чисел березня, насіння після посіву не присипають землею;

азарин — чим раніше посадите, тим раніше зацвіте;
дзвіночок — можна сіяти протягом усього березня, землею насіння не присипаються;

тюльпани — частіше висаджують восени, але при бажанні можна посадити в кінці березня;

дельфініум — можна висаджувати в ґрунт в березні, якщо це однорічний сорт.

Перед садінням рослин у відкритий ґрунт треба зважати на всі умови. Зокрема, варто звертати увагу на добову температуру, стовпчик термометра має показувати не нижче ніж п'ять градусів тепла; зважайте на рівень вологості повітря та ґрунту; можна керуватися місячним календарем з огляду на те, сприятливі чи несприятливі дні для висаджування городніх культур у відкритий ґрунт.

